

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XI. Relatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

1. Latè nonnunquam accipitur nomen testamenti, pro quavis mentis Testatione,
2. Ad valorem testamenti, quot testes requirantur in territorio temporali Romani Pontificis.

Notandum primum. Nomen Testamenti interdum latè accipitur pro quavis mentis testatione, quæ mortis causâ fit. Ita sumitur ex hoc c. siquidem de ultima Voluntate generatim legibus Cæsareis statutum est, ut vel 7. testes adhibeantur, si sit testamentum legale, & propriè dictum, in quo hæres institutus sit; vel quinque testes, si sit ultima dispositio, videlicet codicillus, aut mortis causâ donatio. Vide, quæ dixi lib. 3. tra. 4. c. 12. n. 4. & tra. 5. c. 1. & 8.

2 Notandum secundum. In locis temporali jurisdictioni Romani Pontificis subditis sufficit ad valorem testamenti, si duo testes unâ cum Parocho adhibiti sint. Hic est fermè communiter receptus hujus cap. intellectus, sicuti docui cit. tra. 5. c. 2. infine.

Pro majore intellectu adverte primò. Testes in testamento, seu ultima Voluntate requisitos esse de forma substantiali, & non tantùm probatorios, sicuti hic rectè docet Covar. n. 8. nam spectato jure naturali ac gentium ad actûs probationem sufficiunt duo testes: cum itaque præter eos etiam Parochus requiritur, signum est, præsentiam testium etiam in foro Ecclesiæ requiri ceu formam substantialem; adeò, ut si Testamentum coram duobus, aut tribus testibus sine parochi conditum sit, pro irritò haberi debeat, & si alioquin de defuncti Voluntate non dubitetur: secùs est, si quatuor testes adhibeantur, nam duo testes suppleant vices unius, quantumcunque maximæ sint auctoritatis, ait Covar. hic n. 14. & simile quid de duobus testibus vicem tabellionis suppleantibus dixi in materia de testibus.

Adverte secundò. Pontificem hic satis significare, quòd Clerici aliarum omnium

Ecclesiarum possint se conformare huic decreto, ita, ut eorum testamenta etiam in terris Imperij secundùm formam hinc statutam tuta censeri debeant. Sicuti docet Covar. v. testamentum. q. 57. n. 3. Verummen in hac re attendi debet ad consuetudinem locorum, sicuti monuit Molin. de 133. n. 7. in 2. tra. juxta quam receptum est, ut testamenta, & alia ultimæ voluntatis actiones à beneficiarijs factæ, ad causas fanas, secundùm jus Cæsareum regulari debeant, & ideo nisi septè aut quinque testes, aliasque solemnitates habeant, probari non possunt, eò quòd rectæ rationi contrarium non sit, si in causis his, suapte natura politicis, Clerici se conforment legibus secularibus locorum, in quibus ut in ceteris civibus versantur. Sicuti docui lib. 1. tra. 6. 13.

CAPITULUM XL Relatum.

PARAPHRASIS.

Quidam Judices, quando circa Testamentum, seu ultimas voluntates, in quibus Clericis relictum aliquid fuit, controversiæ motæ sunt, pro valore Testamentorum, seu ultimarum voluntatum probare non solebant, nisi septè aut quinque idonei testes adhibiti essent, id Alexander III. reprobans ait, cum eorum causa non secundùm leges, sed secundùm Canones tractari debeant, pro eundem Scripturam sacram duo, vel tres idonei testes sufficiant, id iudicium Ecclesiasticis esse sequendum, ut in eundem Testamentis, sive ultimis Voluntatibus plus non requiratur.

SUMMARIUM.

1. Ultima Voluntates ad pias causas sunt examinanda ad vigorem legum civilium, sed secundùm benignitatem Canonicam.

2. Possunt tamen beneficiari, si velint, ad pias causas testari, ex statutis synodalibus, juxta certum numerum testium.

Notandum. Testamenta, & alia ultimæ Voluntates, circa ea, quæ Ecclesijs, live in pias causas relicta sunt, à judicibus non secundum leges civiles, sed secundum sacros Canones examinari, & judicari debent. De hac re dixi lib 3. tra. 5. c. 2.

Hinc inferunt Doctores Bartolus in L. 1. n. 6. c. 55. Ecclesijs. Baldus in L. generali. c. 10. eodem. Imola hic n. 9. Abbas n. 3. Covar. n. 4. & alij plerique, in Testamentis aliisque ultimis Voluntatibus, quæ sunt ad pias causas, nullam omninò juris civilis solemnitatem requiri, sed id solum, quod de jure naturali, & gentium exigitur, videlicet, ut de Voluntate testatoris constet, seu per duos testes, etiam si rogati non sint, nec masculi, demmodo alioquin idonei, & non suspecti, live per scripturam, aut subscriptionem testatoris, seu per confessionem hæredis &c. Sed nec opus esse ad valorem legatorum priorum, ut hæreditas adita sit, rectè ait hic Abb. n. 6. cum hæc civilis juris solemnitas sit, quòd legata non debeantur, hæreditate non adita, aut nullo existente hærede.

Sumitur hæc doctrina ex isto cap. quando generatim dicitur, testamenta ad pias causas non secundum leges civiles judicanda esse: itaque sublata est omnis solemnitas, quam esse communem sententiam, in terris Imperij receptam, testatur Clarus v. Testamentum q. 6. n. 1. Etenim Testamentis & ultimæ Voluntates, quatenus ad piam causam tendunt, inter Ecclesiasticas causas numerantur, de quibus civilis magistratus decernere non potest, præsertim in præjudicium Ecclesiarum c. Ecclesia 10. de constitutionibus. At verò, quoad executionem, & compulsionem, si hæres executor, aut hæreditatis possessor Laicus sit, causam hanc esse mixti fori, ut tam Ecclesiasticus, quam secularis iudex ad præstationem priorum

relictorum cogere possit, docet hic Imola n. 9. Abb. n. 3. Covar. n. 1.

Id moneo. Nihil ob stare, quòd minùs per 2 synodale diœcesis statutum decernatur, ut beneficiarij etiam ad pias causas testari non possint, nisi cum tanto numero testium, vel ob signationibus &c. cum enim spectato jure communi ipsi omnis ex Ecclesiasticorum titulorum bonis acquisitis, etiam ad pias causas, testandi facultas adempta sit, ideò per tale statutum, quò libera per consuetudinem introducta testandi licentia restringitur, nihil contra Canones agi manifestum est.

CAPITULUM XII.

Causa.

PARAPHRASIS.

Cum in Lateranensi Concilio sub Alexandro III. supra in c. cum in officijs hoc tit. statutum fuerit, ut bona per Ecclesiam acquisita, ad eandem per mortem Clericorum devolvantur, dubium ortum est, num id tantum de immobilibus, an etiam mobilibus intelligatur. Respondet Papa, de omnibus esse accipiendum. Porro nomine Ecclesiæ, ad quam bona devolvi debent, non Episcopus, nec successor morientis, ubi collegium Clericorum est, sed conventus, seu congregatio intelligitur, quæ rerum istarum distributionem, & curam habere debet: quando autem nullo existente Collegio, successor substituendus est, tunc bona relicta, sicuti & bona Ecclesiæ, is ipse in Dei timore dispensare debet: tamen verò bona mobilia, ab Ecclesia profectitia, morituro arbitrio transferri non possint in alios, tamen consuetudo non irrationabilis obtinuit, ut aliqua ex dictis bonis pauperibus, & locis religiosis, iisque, qui morituro servierant, seu consanguinei sint, seu alij, juxta merita eorundem conferantur. Cæterum quæ Clericus

Si 2 hære-